

WYŻSZE SZKOLNICTWO ARTYSTYCZNE

Notatka ze spotkania OWRU – 12 VII 2021

W odpowiedzi na zgłaszane podczas wcześniejszych webinarium **Ośrodka Współpracy Rad Uczelni** wnioski dotyczące kierunków artystycznych, w dniu 12 lipca 2021 zorganizowano robocze spotkanie zainteresowanych tą problematyką członków rad oraz władz uczelni. Udział w spotkaniu wzięło **96 osób**, w tym przedstawiciele **17** publicznych uczelni artystycznych oraz reprezentanci kierunków artystycznych z kilkunastu innych rodzajów uczelni, poprzez aplikację *Webex* lub telefonicznie. Obecni byli także przedstawiciele szkół wyższych nie prowadzących studiów artystycznych, co świadczy o tym, że zagadnienia kształcenia, badań i twórczości artystycznej są bliskie szerokiemu kręgowi osób w środowisku akademickim.

1. Pan **Krzysztof Pietraszkiewicz**, Przewodniczący Rady Uczelni Politechniki Warszawskiej i Prezes Zarządu Polskiego Forum Akademicko-Gospodarczego przywitał uczestników spotkania, witając zaproszonych prelegentów oraz przedstawicieli ministerstw. Zasygnalizował tematykę obrad jak i nawiązał do ubiegłego posiedzenia Rady Głównej Nauki i Szkolnictwa Wyższego, a także do obrad Konferencji Rektorów Akademickich Szkół Polskich, podczas których wątki związane z ewaluacją także były podnoszone.
2. Pani **Bożena Gargas**, Przewodnicząca Rady Uczelni Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie, podziękowała za zorganizowanie spotkania, które powinno pomóc naświetlić praktykę pracy oraz bieżące problemy wyższego szkolnictwa artystycznego, mając nadzieję na możliwość doskonalenia mechanizmów ewaluacji w odniesieniu do kierunków artystycznych.
3. Pan **Jarosław Wartak**, Dyrektor Departamentu Szkolnictwa Artystycznego i Edukacji Kulturalnej Ministerstwa Kultury, Dziedzictwa Narodowego i Sportu powitał uczestników zadeklarował swoje zainteresowanie problematyką, a jednocześnie wspomniał, że w bieżącym tygodniu odbędzie się również zebranie Konferencji Rektorów Uczelni Artystycznych, poświęcone zagadnieniom polityki finansowej i kadrowej w szkołach wyższych.
4. Pan **Marcin Czaja**, Dyrektor Departamentu Szkolnictwa Wyższego Ministerstwa Edukacji i Nauki podziękował za zaproszenie podkreślając, że z uwagą będzie słuchał wypowiedzi tak licznie zgromadzonych uczestników.
5. Pan Profesor **Jacek Staszewski** – Dziekan Wydziału Grafiki Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie i Pełnomocnik Rektora ds. ewaluacji, a także wykładowca w Polsko-Japońskiej Akademii Technik Komputerowych, podjął temat ewaluacji w obszarze sztuk plastycznych i konserwacji dzieł sztuki. Ocena osiągnięć naukowych a ocena dorobku twórczego w sferze sztuk pięknych, wymaga odmiennych sposobów podejścia. W przypadku twórczości artystycznej naturalną miarą jest ocena ekspercka. Taki system został wypracowany w 2019 roku na spotkaniach Konferencji Rektorów Uczelni Artystycznych, i tego rodzaju ocena jest na dzisiaj we wszystkich dziedzinach sztuki najlepszą miarą dorobku twórczego, aczkolwiek ma również pewne ograniczenia wynikające z braku elastyczności, jeśli ekspert ma ocenić dorobek mieszcząc się w 600 znakach. Eksperci muszą zatem posługiwać się „słowami kluczami”. Podjęta została inicjatywa wyłonienia w środowisku ekspertów dla różnych dziedzin sztuki. Być może projekt ten uda się zrealizować w perspektywie oceny w latach

2022/2023. Przedyskutowania wymaga także kwestia szczegółowości podziału dziedzin sztuki, jak również warto poddać analizie udział dorobku naukowego w ogólnej ocenie twórczości. Tzw. sztuki projektowe, jak np. wzornictwo czy architektura wnętrz wymagają także odrębnej refleksji, jak również konserwacja i restauracja dzieł sztuki, gdzie mamy do czynienia często z pracą o charakterze zespołowym. Stąd trudno rezultat pracy zespołowej lub publikację mającą kilku współautorów uważać za monografię, nawet jeśli merytoryczna jej wartość jest niebagatelna. Odrębnym problemem jest grupa *pracowników teoretycznych*, których można kwalifikować po prostu jako pracowników dydaktycznych, co będzie jednak uproszczeniem. Rozwiązaniem może być przypisanie ich do wiodącej dziedziny sztuki w danej uczelni, aczkolwiek pracownicy ci nie tworzą przecież dzieł sztuki, choć ich praca ma często wymierną wartość dodaną. W szczególności dotyczy to dorobku w sferze restauracji i konserwacji dzieł sztuki. Potrzebne są nam adekwatne do charakteru sztuki narzędzia ewaluacyjne, które odgrywają także ważną rolę w procesie finansowania uczelni artystycznych. Ocena ekspercka może być łączona w pewnych obszarach z oceną bibliometryczną, tak jak ma to miejsce w innych dziedzinach nauki. W każdym razie, potrzebna jest praca na rzecz wypracowania swoistych dla obszaru sztuki miar oceny, które ułatwią procesy decyzyjne na rzecz adekwatnego finansowania uczelni artystycznych. Zarówno konferencje rektorów jak i rady uczelni mogą się zająć tym zagadnieniem z korzyścią dla szkolnictwa wyższego.

6. Pan Krzysztof Pietraszkiewicz dziękując za wypowiedź nawiązał do słów przewodniczącego Rady Głównej Nauki i Szkolnictwa Wyższego, który w debacie nad specyfiką przedmiotów humanistycznych wskazał, że w wypracowanie propozycji kryteriów oceny winno mocniej zaangażować się środowisko akademickie – czyli sami zainteresowani.
7. Pani Profesor **Justyna Kucharczyk** Prorektor ds. badań naukowych i współpracy Akademii Sztuk Pięknych w Katowicach, w dyskusji zwróciła uwagę, że kwestie współautorstwa w niektórych obszarach sztuki są przedmiotem zainteresowania środowiska akademickiego. Rektorzy grupy uczelni artystycznych oraz pełnomocnicy ds. ewaluacji ponad dwa miesiące temu spisali pytania jak i wątpliwości odnośnie systemu ewaluacji. Dotychczas jednak nie nadeszła odpowiedź z MEiN, a wskazywane problemy dotyczą zagadnień współautorstwa w obszarze sztuk projektowych oraz konserwatorstwa. Jest realna kwestia w każdej uczelni, gdzie takie kierunki są prowadzone. Jest to aktualny, palący problem.
8. Pan Profesor **Andrzej Kosendiak** – Akademia Muzyczna Wrocław, dyrektor Narodowego Forum Muzyki, członek rady Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu – kontynuował wątek ewaluacji pracy artystycznej. Istnieje poważny problem z kryteriami oceny pracy twórczej muzyków. Z jednej strony kariera artystyczna jest warunkowana przez rynek, ale wielu artystów wiąże się także z wyższymi uczelniami. Praktyka nagradzania muzyków w formie umowy o dzieło została natomiast w ostatnim czasie zakwestionowana przez urzędy skarbowe, do czego obecnie dołączył się także ZUS. Nawet kilka postępowań sądowych zakończyło się wyrokiem niekorzystnym z punktu widzenia artystów-wykonawców. W orzeczeniu Sądu Najwyższego dotyczącego umowy o dzieło w Szczecinie jest stwierdzenie, iż praca muzyka nie jest pracą twórczą. Jest to wyraźnie powiedziane w stosunku do pracy muzyków w zespołach orkiestrowych. Praca artystów jest kwestionowana w tym znaczeniu nie tylko przez urzędy skarbowe czy ZUS, ale przecież także w naszym środowisku w załączniku do rozporządzenia ministra wyklucza się muzyków orkiestrowych jako twórców. Stąd twórcą jest dyrygent, solista, choreograf, ale już muzyk grający w orkiestrze – nie, co powoduje, że jego praca nie jest uwzględniona jako kryterium ewaluacji. Natomiast – tak obecny jak też były prezes Związku Kompozytorów Polskich – pp. Jerzy Kornowicz oraz Mieczysław Kominek, klarownie wypowiadają się: „*Dzieło muzyczne powstaje poprzez twórcze współdziałanie kompozytora oraz wykonawcy*”. Teraz doczekaliśmy się kwestionowania twórczego wkładu wykonawcy. Kwestionuje się również aspekt obiektywnego istnienia twórczej interpretacji muzycznej. Ważne jest rozpoczęcie dyskusji, też z udziałem ustawodawcy, na temat twórczego charakteru pracy artystów muzyków. Obecny stan rzeczy nie może być tolerowany; powinniśmy stanąć w obronie pracy muzyków w zespole.

9. ZAPIS Z CZATU: *Dzień dobry, **Grzegorz Biliński**, ASP Kraków. Jestem obecny od początku. Jednym z podstawowych problemów są w naszym przypadku dzieła wspólne. Charakter współczesnej sztuki, nie tylko projektowej, wymaga pracy wspólnej i nie jest to przedział procentowy. Każdy wnosi równoprawną wartość i dzieło to nie powstałoby bez wspólnoty działania. Ich ocena jednak jest kuriozalna (dotyczy to też sztuk projektowych). W pewnym stopniu nasze (plastyków) problemy są zbieżne z tym co mówił teraz pan profesor Andrzej Kosendiak, w znaczeniu wartościowania dzieła i dochodzenia do istoty dzieła. Stwierdzenia prawnicze często są zupełnie rozbieżne z istotą twórczości i tworzenia. Zdecydowanie są to problemy palące!* [10:53 AM]
10. Pan **Jarosław Wartak**, naturalnym pasem transmisyjnym u nas jest Konferencja Rektorów Uczelni Artystycznych, z którą współpraca od lat układa się prawidłowo. Konferencja nam proponuje pewne rozwiązania, my staramy się wdrożyć je w życie po odpowiednich uzgodnieniach.
11. Pan **Marcin Czaja** – bardzo ważne jest wewnątrzśrodowiskowe porozumienie i jednolitość rozumienia problemów. Istotne jest wypracowanie wspólnego poglądu w środowisku uczelni artystycznych – ażeby mówiło jednym głosem. Bo jeśli chodzi o ewaluację, to czasami pojawiały się trzy rozbieżne głosy. I decyzje wtedy były podejmowane arbitralnie, a to jest przyczyna, że narasta pośród Państwa niezadowolenie, bo urzędnicy nie słuchają Państwa głosów. Ja będę takim pasem transmisyjnym. OWRU wspólnie z Konferencją sformułują postulaty, ale raczej na kolejną ewaluację, obecna przecież się już rozpoczyna. Będziemy oczekiwać Państwa propozycji.
12. Pan Krzysztof Pietraszkiewicz zadeklarował, że członkowie rad uczelni będą wspierać działania konferencji rektorów, gdyż problematyka ewaluacji kierunków artystycznych została właśnie zgłoszona na spotkaniach rad. W najbliższych miesiącach postaramy się wskazać najważniejsze kwestie i potencjalne kierunki rozwiązań, do dyskusji z zainteresowanymi środowiskami. Stąd uprzejma prośba do członków rad uczelni o zgłaszanie zagadnień, które powinny stać się przedmiotem prac w odpowiednich ministerstwach przy udziale rektorów i ekspertów.
13. Pan Marcin Czaja podkreślił rolę ekspertów, którzy już biorą udział w debacie o praktyce ewaluacji. Warto w największej mierze korzystać z tej ekspertyzy. Pani Bożena Gargas zwróciła uwagę, że w wielu uczelniach kwestie ewaluacji są przedmiotem szczególnego zainteresowania rad uczelni. Warto wykorzystać zróżnicowane doświadczenie członków rad, ażeby mogli oni wesprzeć rektorów w wypracowaniu propozycji nowych rozwiązań.
14. Pan Profesor **Maciej Sobczak**, Członek Rady Akademii Muzycznej w Gdańsku, zwrócił uwagę, iż problem ewaluacji jest od lat przedmiotem zainteresowania rektorów i środowiska akademickiego. Rady uczelni podejmując tę kwestię mają szansę wesprzeć konferencje rektorów, w szczególności KRUA, chodzi tu o działanie jednotorowe, ażeby uzyskać możliwie najlepszą skuteczność.
15. Pani Profesor **Alicja Snoch-Pawłowska**, Dziekan Wydziału Artystycznego UMCS, podziękowała za uwzględnianie w dalszych pracach wydziałów uniwersyteckich uczelni nie działających pod egidą MKDNIŚ, a w których przecież zagadnienia ewaluacji są analogiczne.
16. Pan Krzysztof Pietraszkiewicz podziękował uczestnikom spotkania, przedstawicielom obu ministerstw, jak i Pani Bożenie Gargas za inicjatywę podjęcia omówionej dzisiaj tematyki.